

POSITIEF WELZIJN

Wat wil de koe?

Dieren zijn autonome wezens. Ze hebben een wil, emoties en beschikken over een taal waarin ze zich verrassend gedifferentieerd kunnen uitdrukken. Voor een dierwaardige veehouderij is kennis daarover cruciaal.

Al in 1859 toonde Darwin aan dat mensen en andere dieren veel overeenkomsten hebben. In zijn *Over het ontstaan der soorten* stelt hij dat de mens niet alleen voorouders, maar ook lichamelijke eigenschappen met andere dieren deelt. Ook beschrijft hij dat andere dieren emoties en gedragingen hebben die overeenkomen met die van de mens. Het onderzoek van Darwin leert dat mens en dier 'in den aard' overeenkomstig zijn. Dat andere dieren ook pijn ervaren bij lichamelijke verminkingen hoeft dus geen betoog en dat ze ook geestelijk kunnen lijden, staat al vast omdat zij, net als mensen, dieren zijn.

Tweedeling

Ondanks Darwins bevindingen richt de wetenschap zich in de 21^e eeuw nog steeds op de verschillen tussen mensen en andere dieren. Illustratief daarvoor is de indeling van wetenschappen in, enerzijds, menswetenschappen (zoals psychologie, filosofie, sociologie, taalwetenschappen en antropologie) en, anderzijds, natuurwetenschappen (waaronder biologie). Die tweedeling heeft de aanname dat mensen en andere dieren wezenlijk van elkaar verschillen in stand gehouden en sterk bijgedragen aan de ondergeschikte rol die veel dieren in onze samenleving hebben.

Koeien kunnen zich collectief verzetten tegen het werk dat ze moeten uitvoeren

Collectief verzet

Door werkende dieren een vorm van arbeidsrechten toe te kennen, kunnen we die ongelijkwaardigheid een beetje rechte trekken. We geven dieren in dat geval rechten en verplichten de werkgever naar zijn medewerkers te luisteren en hun inbreng mee te nemen in de bedrijfsvoering. Onderzoek op een melkveebedrijf in Frankrijk heeft laten zien dat koeien heel goed begrijpen wat er van ze verwacht wordt en dat ze uitstekend in staat zijn hieraan mee te werken. Ze gaan naar de melkmachine als het tijd is en naar buiten als het moet. Maar ze weten ook hoe ze samen moeten werken om het werk te saboteren. Zo blokkeren ze de gang naar de melkmachine om het werk te vertragen, of pretenderen bepaalde aanwijzingen van de boer niet te begrijpen. Sommige weten zichzelf te verstoppen voor de boer. Met andere woorden: koeien kunnen zich collectief verzetten tegen het werk dat ze moeten uitvoeren. Ze willen hun eigen keuzes maken en eisen hun vrijheid op zelf beslissingen te nemen.

Lege voerbak

Gedragsonderzoek kan inzicht geven in waarom een koe weigert zich te laten melken of naar de stal te gaan. Taalwetenschappelijk onderzoek naar de loeigeluiden die koeien maken, kan die geluiden

vertalen en aantonen of en wanneer die pijn, stress, opwinding, plezier of angst uitdrukken. Wie de taal van een koe begrijpt, zal initiatieven van het dier beter begrijpen en kan daarop adequaat reageren. Ons koeientaalproject laat zien dat koeien communiceren: met elkaar, met hun kalfjes en met de mensen op het erf. Dat ze wijzen naar een lege voerbak, de boer bij binnenkomst in de stal groeten en protesteren als ze geïnsemineerd worden. Onderzoek naar taal bij dieren wijst uit dat kippen, koeien en varkens in verschillende situaties uitingen doen met specifieke betekenissen – net als mensen dus. Zij brengen hun wensen en vragen tot uitdrukking of delen iets mee, bijvoorbeeld over de emoties die ze ervaren: geluk, plezier, ongemak, pijn, stress of angst. Door onderzoek te doen naar de verschillende geluiden die dieren maken en naar het lichaamsgedrag dat ze daarbij vertonen in specifieke situaties, zullen we dieren steeds beter begrijpen als handelende wezens en toenemend zicht krijgen op wat de emotionele toestand van een individueel dier is op een bepaald moment. Voor een dierwaardige veehouderij, waar positief welzijn de norm is, is dit soort kennis cruciaal. En als de dieren daar geluk en plezier ervaren, zullen ze dat niet alleen elkaar, maar ook aan ons communiceren.

Meer weten?

- Cornips, Leonie (te verschijnen). *The semiotic repertoire of the dairy cow(s). Language in Society*
- Cornips, Leonie (2024). *How (dairy) cows and humans intertwine languaging practices: recurrent vocalizations are not the same. Language as an ecological phenomenon. Languaging and bioecologies in human-environment relationships*, redactie Vork Steffensen, Döring, en Cowley, p. 29-53. London: Bloomsbury.
- De Rooij, Marjolein (2023). *Hoeveel vakantiedagen heeft een varken? Uitgeverij Noordboek, Gorredijk*
- Vakbond voor Dieren (2024). *Koeientaal in beeld. www.vakbondvoordieren.nl/koeientaal-in-beeld/*